

Det är bara Arena Trexo som har en klar personlighet i boken, och det är hennes tankar vi får ta del av. Hon förändras, på flera sätt, av sina upplevelser på Roxera och professorns argument får henne att fundera över mänsklighetens sanna natur. Till slut måste hon besluta om hon tycker att mänskligheten är värd en ny chans. Hennes förändring och hennes inre kamp är intressanta och kunde fått större utrymme. Ett lite lägre tempo hade gjort boken bättre.

Gabriella Stenberg Wieser

mot sina fiender och dagmasken som är lite lik Bosses mjukis-alien.

Spänningen kulminerar när de på kvällen går vilse och får övernatta i det medtagna "rymdskeppstältet" där de kan ligga och titta ut på stjärnorna. Boken beskriver djur och natur på ett spännande men korrekt sätt. Det som inte nämns i texten visas i stället med de både vackra och naturtrogna illustrationerna. Endast en liten sak fastnade jag på. Det var att sillkungen avbildades horisontellt som en ål trots att det mesta talar för att de simmar vertikalt som sjöhästar. Perfekt sago-bok för i alla fall mina barn, 3 och 6 år gamla.

Gunnar Sporrang

Nya insikter för Arena

Titel: Uppdrag Roxera

Av: Peter Ekberg

Utgiven av: Berghs förlag

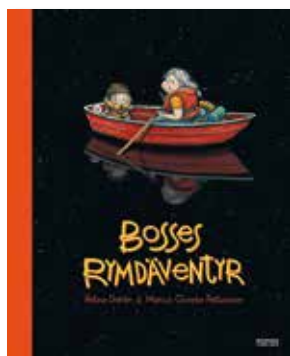
Omfång: 192 sidor

Uppdrag Roxera är tredje boken om Arena Trexo och hennes äventyr. Arena är född på rymdskeppet Voya som lämnat jorden för många tusen år sedan. Nu ingår hon i besättningen på ett mycket snabbare rymdskepp som fått till uppgift att flyga i förväg och kartlägga planeten Roxera inför en framtida kolonialisering.

Det är rappt skrivet och berättelsen går framåt i ett högt tempo, men när jag lägger ifrån mig boken är jag ändå irriterad. Visst är det science fiction, men det är onödigt orealistiskt.

Människan landstiger för första gången på en planet i ett annat solsystem. Det är självklart en riskfylld expedition, inte minst eftersom det finns allvarliga interna konflikter i besättningen. Men även en ung och oerfaren rymdfarare måste veta bättre än att genast dricka grumligt vatten ut första bästa källa hon hittar på den okända planeten.

När sedan en halvgalen professor med en skjutglad omprogrammerad robot dyker upp och motsätter sig en kolonialisering av Roxera blir det för många stereotyper för mig. Professorn ställer en del relevanta frågor rörande rätten att exploatera och förändra en planet, men det blir aldrig någon seriös diskussion eftersom de båda sidorna ständigt siktar på varandra med strålvapen och hotar varandra till livet.

Rymdresa i naturen

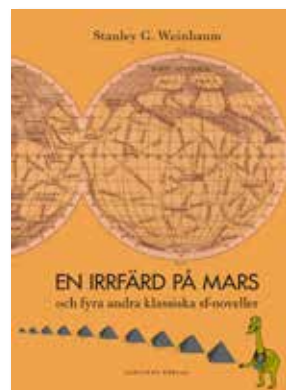
Titel: Bossets rymdäventyr

Av: Petrus Dahlin (text), Marcus Gunnar Petersson (bild)

Utgiven av: Bonnier Carlsen

Omfång: 32 sidor

Det är en mycket trevlig barnbok som får 4,5 stjärnor av 5, men jag måste ändå varna för att boken inte är så rymdig som man kanske förväntar sig när man ser omslaget och läser titeln. Bosse, som kan vara i sexårsåldern eller kanske lite yngre, är tjurig för att han måste vara hemma hos mormor när hans föräldrar skall jobba. Mormor löser det hela genom att de båda rymmer från huset. Till Bosses stora förtret ger de sig ut på landsbygden. Han saknar sina spel men framför allt sina rymdleksaker. Men dagen blir sakta bättre när han får göra bekant-skap med bombardierskalbaggen som skjuter ut brännheta frätande gaser

Dråpligheter på Mars

Titel: En irrfärd på Mars och fyra andra klassiska sf-noveller

Av: Stanley G. Weinbaum, övers. Gunnar Welin

Utgiven av: Gidlunds förlag

Omfång: 142 sidor

En irrfärd på Mars och fyra andra klassiska sf-noveller är en översättning av Stanley G. Weinbaums noveller som skrevs under tidigt 1930-tal. Den första novellen, *En irrfärd på Mars*, är skriven i ljuset av samtidens förståelse för planeten, men översättaren Gunnar Welin har i samtliga noveller lagt in fotnoter som förklarar hur vetenskapen förhåller sig idag. Behållningen i novellen är dock inte fakta utan Weinbaums fantasieggande och annorlunda tankar kring utomjordisk intelligens, något som han

var pionjär med att gestalta litterärt. Historien om Jarvis och mötet med marsianen Tweel blir ibland dräplig, och under deras vidare gemensamma färd över Mars leker Weinbaum med tanken hur olika livsformer kan yttra sig. Även om mycket inte stämmer med dagens kunskap om Mars så kan man lätt överföra historien till andra världar, vi har ju över tusen bekräftade exoplaneter i dagsläget.

Weinbaum stannar dock inte vid Mars, utan tar oss vidare på en resa till Venus' landskap i Lotusätarna. Här är faktaunderlaget om Venus ännu mer bristande, men återigen, historien kan man överföra till någon annan fjärran värld. Dessa två noveller gör fascinerande turer kring hur intelligens och liv möjligtvis kan yttra sig.

Samlingen av noveller vittnar om Weinbaums breda fascination för olika aspekter av naturvetenskapen. I Den ytterst anpassliga möter vi resultatet av ett medicinskt experimenterande på en människa, något som syftat till gott men som går mycket fel. I novellen Proteusön möter vi zoologen Alan Carver som står inför det morbida resultatet av ett genetiskt experiment. I den sista novellen Vid oändlighetens rand serveras vi en spännande historia i matematikens tecken. En berättelse som går i sann Hitchcock-anda.

Tyvärr dog Weinbaum redan 1935, vid 33 års ålder. Därmed fick vi inte ta del av mer av hans ytterligare tankevärld, men inspirationen kan ses hos många av dagens sf-författare. Detta

är en lättläst och fantasifull bok för hammocken eller fätöljen.

Andreas Johnsson

Rymd i kulturen

Tidning: Rymden och människan

Redaktör: Cornelius Holtorf

Utgiven av: Linnéuniversitetet

Omfång: 20 sidor

Föreställ dig en tidning om astronomi och rymdfart! Om du har någon vana av genren, så tror jag att du har ganska klart för dig hur en sådan tidning brukar se ut: artiklar om de senaste upptäckterna, brett uppslagna bilder på någon himlakropp, reportage om nästa jätteteleskop, och så vidare. Rymden och människan är en helt annan sorts rymdtidning. Många av ämnena som behandlas i tidningens femton artiklar känns igen från traditionella rymd-

tidningar – djurförsök på internationella rymdstationen, utomjordiskt liv, New Horizons, och så vidare – men ansatsen är tämligen annorlunda. Det i sammanhanget så självklara naturvetenskapliga och ingenjörsmässiga perspektiven lyser med sin frånvaro; bakom utgåvan står nämligen Fakulteten för konst och humaniora vid Linnéuniversitetet, och det är alltså genomgående humanister och samhällsvetare som skriver. Läser man artiklarna var för sig blir det kanske inte så märkvärdigt – många av dem skulle likaväl ha kunnat publiceras i *Populär Astronomi* – men i flock ger de ett minst sagt annorlunda intryck.

Som varande humanist – närmare bestämt forskare i idé- och lärdoms historia – är jag måhända jävrig, men för mig är det självklart att dessa perspektiv behövs och att de kan tillföra något nytt till diskussionen. Att det har gjorts massor av djurförsök i rymden är förstås ingen nyhet, men vilka relationer har astronauterna skapat med dessa djur? Eller som kulturgeografen Elisabeth Brandin undrar: ”Kan och får astronauterna också gulla med dem, åtminstone i smyg?” Vad innebär i så fall det?

Eller betänk om någon civilisation i den klotformiga stjärnhopen Messier 13 fångar upp det meddelande som sändes ditåt från radioteleskopet i Arecibo 1974 och bestämmer sig för att skicka ett svar. Fram och tillbaka tar kommunikationen omkring 50000 år. Hur skulle människorna år 51974 tolka ett sådant meddelande? Lek med tanken, uppmanar arkeologen Anders Högberg, att du plötsligt får en meddelande från neandertalarna. För mig känns den här typen av frågor uppfriskande. De väcker moraliska frågor, de sätter fokus på språkliga och kulturella skillnader, de historiserar rymdfarten.

Allt sammantaget tycker jag att *Rymden och människan* bjuder både på intressant läsning och på en och annan oväntad, ibland utmanande, tanke. Jag hoppas också att detta inte blir en engångsföreteelse, utan att det med tiden kommer ytterligare nummer. Hur som helst finns detta nummer nu tillgängligt på nätet och kan laddas ner på <http://tinyurl.com/lnu-rymden>.

Johan Kärnfelt

FOTO: NASA

Konst och minnen på månen: Paul Van Hoeydoncks konstverk *Fallen astronaut* och listan över dem som gått på månen.

